

SANSKRIT (MAIN LANGUAGE)

संस्कृतम् (प्राच्योन्नतपाठशालानाम्)

प्रारूपप्रश्नापत्रम् – 2 : 2025 – 26

(MODEL QUESTION PAPER – 2025 – 26)

समयः : 3.15 निमेषाः

गरिष्ठाङ्काः : 100

छात्राणां सूचनाः :

1. अस्मिन् प्रश्नपत्रे त्रयः विभागाः भवन्ति ।
2. प्रश्नपत्रपठनाय 15 निमेषाः , समाधानलेखनाय 3 घण्टाः समयः भवति।
3. प्रश्नानां समाधानानि समाधानपत्रे एव लेखनीयानि ।
4. " भाषांशाः " इति विभागे विद्यमानानां प्रश्नानां समाधानानि समाधानपत्रे एकत्रैव लेखनीयानि ।

विभागः - I

भावावगमनम् – प्रतिस्पन्दनम्

1. अधः दत्तं श्लोकं पठित्वा प्रश्नानां समाधानानि लिखन्तु।

4 × 2 = 8

नाप्राप्यमभिवाञ्छन्ति

नष्टं नेच्छन्ति शोचितुम्।

आपत्सु च न मुह्यन्ति

नराः पण्डितबुद्धयः।।

- अ) पण्डितबुद्धयः नराः किं न वाञ्छन्ति ?
- आ) पण्डितबुद्धयः नराः किं नेच्छन्ति ?
- इ) पण्डितबुद्धयः नराः आपत्सु किं कुर्वन्ति ?
- ई) श्लोकस्य शीर्षिकां लिखन्तु ।

2. अधः दत्तं श्लोकं पठित्वा प्रश्नानां समाधानानि लिखन्तु।

4 × 2 = 8

कविः करोति काव्यानि
रसं जानाति पण्डितः।
तरुः सृजति पुष्पाणि
मरुत् वहति सौरभम् ॥

- अ) कः काव्यानि करोति ?
आ) पण्डितः किं जानाति ?
इ) तरुः कानि सृजति ?
ई) सौरभं कः वहति ?

3. श्लोकं पूरयित्वा भावं लिखन्तु ।

1 × 8 = 8

यो ध्रुवाणि परित्यज्य नष्टमेव हि ॥

अथवा

व्रजन्ति ते इवेषवः ॥

विभागः – II

भावव्यक्तीकरणं – सर्जनात्मकता

अधः दत्तानां प्रश्नानां समाधानानि 4 – 5 वाक्येषु लिखन्तु ।

3 × 4 = 12

- 4) समाजपोषिताः वयम् इत्यस्य भावः कः ?
5) " सहसा विदधीत न क्रियां " किमर्थमिति लिखन्तु ?
6) मेघसन्देशः पाठस्य कविमुद्दिश्य लिखन्तु ?

अधः दत्तानां प्रश्नानां समाधानानि दशवाक्येषु लिखन्तु ।

2 × 8 = 16

- 7) मेघसन्देशः पाठ्यभागसारांशं स्वीयवाक्यैः लिखन्तु ?

अथवा

भगवतः विषये कूटशी भवाना भवेत् ? कीदृशी भावना न भवेत् ?

- 8) नीतिश्लोकाः इदानीन्तनसमाजे कथमुपयोक्तव्याः इति स्वीयवाक्यैः लिखन्तु ?

अथवा

पुत्रसंरक्षणे मातुः दायित्वं लिखन्तु

అధ: దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని సర్జనాత్మకతయా లిఖన్తు ।

2 × 8 = 16

9) చాణక్యనీతిశ్లోకానాం మహత్త్వం వర్ణయన్త: మిత్రాయ పత్రం లిఖన్తు ।

అథవా

సంస్కృతభాషాయాం అనువదన్తు ।

తన కఠోపమే తన శత్రువు

తన శాంతమే తనకు రక్ష దయ చుట్టంబౌ

తన సంతోషమే స్వర్గము

తన దుఃఖమే నరకమండ్రు తథ్యము సుమతీ ॥

10) ధ్యేయపథికసాధక గీతసదృశమ్ ఘాం గీతం లిఖన్తు ।

అథవా

సంస్కృతభాషాయాం అనువదన్తు ।

పూర్వం శ్రవణకుమారుడనే పేరుగల బాలుడు తల్లిదండ్రులను మిక్కిలి భక్తితో ప్రేమగా సేవించేవాడు. అతను గుడ్డివారైన తల్లిదండ్రులకు ప్రొద్దునే లేచి నమస్కారం చేసి వివిధసేవలు చేసేవాడు. భిక్షాటనం ద్వారా వాలని రక్షిస్తూ చాను చదువుకుంటూ ఉండేవాడు. విద్యాభ్యాసం పూర్తి అయిన తర్వాత సంపాదనకారకు వేరేనగరానికి వెళ్తున్న సమయంలో తల్లిదండ్రులను కావడిలో కూర్చో బెట్టి మోస్తూ తీసుకెళ్ళేవాడు.

విభాగ: - III

భాషాంశా: -

11 త: 19 పర్యన్తం నిర్దేశాలూసారం లిఖన్తు ।

9 × 2 = 18

11) మాలినీవృత్తస్య లక్షణం చిన్వన్తు ।

అ) న న మ య య యుతేయం మాలినీ భోగి లోకే:

ఆ) రసే రుద్రైశ్చిన్నా యమనసమలాగ: శిఖరణి

ఇ) మన్దాక్రాన్తా జలధిషడగౌర్మభౌ న తౌ తాత్ గురూ చేత్

ఐ) జతౌ తు వంశస్థముదీరితం జరౌ

12) ఇతీరయిత्వా గిరమాత్త సత్క్రియే ।

ఇతి శ్లోకపదస్య వృత్తనామ లిఖన్తు ।

13) उल्लेखालङ्कारस्य लक्षणं चिन्वन्तु ।

अ) चेत् बिम्बप्रतिबिम्बत्वं दृष्टान्तस्दलङ्कृतिः ।

आ) बहुभिर्बहुदोल्लेखात् एकस्य उल्लेखिता मता ।

इ) प्रस्तुताप्रस्तुतानाञ्च तुल्यत्वे दीपकं मतम् ।

ई) अप्रस्तुतप्रशंसा स्यात् सा यत्र प्रस्तुताश्रया ।

14) एकः कुती शकुन्तेषु योऽन्यं शक्रान्नयाचते ।

इति श्लोकपादे विद्यमानस्य अलङ्कारनाम लिखन्तु ।

15) विघ्न + अद्रिभेद शतधारधुरं धरं नः ।

(रेखाङ्कितपदौ संयुज्य सन्धिनाम च चिन्वन्तु ।)

अ) विघ्नद्रिभेद , सवर्णदीर्घसन्धिः

आ) विघ्नद्रिभेद , गुणसन्धिः

इ) विघ्नद्रिभेद , सवर्णदीर्घसन्धिः

ई) विघ्नद्रिभेद , यणादेशसन्धिः

16) ऋत्विक् वेदोच्चारणेन राजानम् आशिषति ।

(रेखाङ्कितपदस्य सन्धिविच्छेदनपूर्वकं सन्धिनाम च चिन्वन्तु ।)

अ) वेदा + उच्चारणेन , सवर्णदीर्घसन्धिः

आ) वेदा + उच्चारणेन , वृद्धिसन्धिः

इ) वेद + उच्चारणेन , गुणसन्धिः

ई) वेद + उच्चारणेन , गुणसन्धिः

17) यक्षः रामगिरि + आश्रमेषु वसति ।

(रेखाङ्कितपदौ संयुज्य, सन्धिनाम च लिखन्तु ।)

18) पञ्चवटी सुन्दरः प्रदेशः ।

(रेखाङ्कितपदस्य विग्रहवाक्यं, समासनामच चिन्वन्तु)

अ) पञ्च च वटः च, द्वन्द्वसमासः

आ) पञ्चानां वटानां समाहारः, द्विगुसमासः

इ) पञ्चसु वटेषु, तत्पुरुषसमासः

ई) पञ्चच असौ वटश्च, बहुव्रीहिसमासः

19) न विवेकः परमापदां पदम् ।

(रेखाङ्कितपदयोः समस्तपदं, समासनाम च लिखन्तु ।)

20) जनाः वाचा यद् वदन्ति तदेव तैः करणीयम् ।

(रेखाङ्कितपदस्य समानार्थकपदं चिन्वन्तु)

अ) स्रजा

आ) वायुना

इ) गिरा

ई) वकारेण

21) मानवपतनस्य तुष्णा एव कारणभूता ।

(रेखाङ्कितपदस्य समानार्थकपदं चिन्वन्तु)

अ) त्रपा

आ) आशा

इ) आपः

ई) तृप्तः

22) अधिकचलनेन पादयोः वेदना भवति ।

(रेखाङ्कितपदस्य समानार्थकपदं लिखन्तु)

23) दिवा प्रकाशः अधिकः भवति ।

(रेखाङ्कितपदस्य विरुद्धार्थकपदं चिन्वन्तु)

अ) दिवाकरः

आ) रात्रिः

इ) द्यौः

ई) प्रभा

24) धार्मिकः सदा धर्ममनुसरति ।

(रेखाङ्कितपदस्य विरुद्धार्थकपदं चिन्वन्तु)

अ) आधार्मिकः

आ) अनादरः

इ) आधारः

ई) अधार्मिकः

25) चिन्तने नीचता न भवेत् ।

(रेखाङ्कितपदस्य विरुद्धार्थकपदं लिखन्तु)

26) " गाम् " इति पदस्य इतरवचने चिन्वन्तु ।

अ) गावौ – गाः

आ) गोभ्याम् – गोभिः

इ) गोभ्याम् – गोभ्यः

ई) गवोः – गवाम्

- 27) " वध्वाम् " इति पदस्य विभक्तिं चिन्वन्तु ।
अ) सप्तमी
आ) द्वितीया
इ) तृतीया
ई) षष्ठी
- 28) " मधु " इति पदस्य इतरवचनानि लिखन्तु ।
- 29) " मेलिष्यति " इति क्रियापदस्य इतरवचने लिखन्तु ।
अ) मिलतः – मिलन्ति
आ) मेलिष्यतः – मेलिष्यन्ति
इ) मेलिष्यथः – मेलिष्यथ
ई) मेलिष्यावः – मेलिष्यामः
- 30) " ऐच्छत् " इति क्रियापदस्य वर्तमानकालरूपं चिन्वन्तु।
अ) इच्छेत्
आ) एषिष्यति
इ) इच्छति
ई) इच्छतु
- 31) " गणयसि " इति क्रियापदस्य इतरवचने लिखन्तु ।
- 32) " वाल्मीकिः " इति पदस्य व्युत्पत्तिं चिन्वन्तु।
अ) वल्मीकात् भवः
आ) वाल्कात् जातः
आ) वालवात् जातः
ई) वायसात् जातः
- 33) नारं ददाति इति व्युत्पत्त्यर्थस्य व्युत्पत्तिपदं लिखन्तु।